

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4840/2021
14.12.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Александар Цветановић, адвокат из ..., против туженог Града Лесковца, кога заступа Градски правобранилац у Лесковцу, ради утврђења и накнаде за одузету имовину, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 529/2021 од 23.02.2021. године, у седници одржаној 14.12.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца, изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 529/2021 од 23.02.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лесковцу П 3528/20 од 01.10.2020. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено према туженом да је трајно заузео кп бр ... КО ... у својини тужиоца, у поступку изградње одбрамбеног левообалног насипа реке Јужне Мораве и тужени је обавезан да тужиоцу на име накнаде за одузету парцелу у површини од 17,66 ари исплати износ од 441.500,00 динара са законском затезном каматом од 01.10.2020. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован део тужбеног захтева којим је тражено да се тужени обавезе да тужиоцу на досуђени износ плати законску затезну камату од 24.06.2019. године до 01.10.2020. године. Ставом трећим изреке тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 149.090,00 динара, а уколико трошкове не плати у року од 15 дана, обавезује се да на износ трошкова од 91.300,00 динара плати законску затезну камату од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 529/2021 од 23.02.2021. године, ставом првим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставовима првом и трећем изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је тужени трајно заузео кп бр ... КО ..., у својини тужиоца, у поступку изградње одбрамбеног левообалног насипа реке Јужне Мораве и тужени обавезе да тужиоцу на име накнаде за одузету парцелу у површини од 17,66 ари исплати износ од 441.500,00 динара са

законском затезном каматом од 01.10.2020. године до исплате. Ставом другим изреке тужилац је обавезан да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 51.100,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужиоца дозвољена по члану 403. став 2. тачка 2. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20), испитао је побијану пресуду на основу члана 408. тог закона и утврдио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, почетком 1991. године Секретаријат за финансије и имовинско правне послове Општине Лесковац спровео је поступак експропријације непокретности у корист општине Лесковац за потребе друштвеног фонда „Водосистем Барје“ у Лесковцу, ради изградње левообалног насипа реке Јужне Мораве од ушћа Ветернице до ушћа Јабланице. Тим поводом је на лице места изашла Комисија вештака која је сачинила налаз и мишљење 10.09.1991. године, по коме су се парцеле тужиоцевог оца у КО ... и то кп бр .../..., .../... и .../... после изградње одбрамбеног насипа нашле у брањеном подручју између самог насипа и реке Јужне Мораве. Према првом пројекту насипа била је предвиђена експропријација само парцеле кп бр .../..., док би друге две парцеле остале у брањеном подручју, што се због измена трасе пројекта није десило, па су сви делови наведене парцеле ... остали у брањеном подручју, без прилазног пута ради приступа парцели и обраде земљишта, без обзира на могућност плављења реке Јужне Мораве у време високог водостаја. На основу величине делова парцеле, њиховог облика, плодности земљишта и других особина, мишљење Комисије вештака је било да би ове површине могле да се обрађују и даље, као и до сада, под условом да им се у што карћем року обезбеди прилазни путеви изградњом приступне рампе преко насипа, а да уколико се не обезбеди прилаз ради обраде, мишљење је да не постоји привредно-економски интерес за њихову обраду и коришћење и да их зато треба експроприсати у целини. Парцела није експроприсана јер је дошло до измене пројекта, а на око 40 м од западне стране парцеле је брана – заштитни насип са правцем пружања север-југ, тако да се парцела налази у брањеном подручју између насипа и реке Јужне Мораве. Вештачењем у овој парници утврђено је да цепање предметне парцеле број ... на подбројеве никада није извршено и иста представља јединствену физичку целину и као таква се у површини од 17,66 ари, на месту званом „ Моравиште“ пружа правцем исток-запад, правоугаоног је облика и на њој су у једном делу видљиви остаци вршене експлоатације песка и шљунка од стране непознатог лица пре 30-так година. Тај део парцеле обрастао је врбом и дрвећем у површини од 14,20 ари, док на западном делу парцеле (преостали део од 3,46 ари) није вршен ископ песка и тај део је необрађен и на њему се налази пољски пут у ширини од 2,30 м на крајњем западу у целој ширини парцеле. Вештачењем је такође утврђено да је према бонитету земљишта могућности

механизоване обраде, начина искоришћавања земиљшта, прилаза, конфигурације терена, величине и облика комплекса, те удаљености од економског дворишта, путева и насеља, могућности пренамене земиљшта у другу производњу и коришћење, цена земиљшта 250,00 динара за 1 м², а за целу парцелу укупно 441.500,00 динара. Тужилац је по решењу из 2018. године, наследио предметну парцелу и У РГЗ СКН Лесковац у ЛН ... КО ..., уписан је као власник кп бр ..., њива пете класе површине 17,66 ари.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев у целини, закључујући да је у конкретном случају извршена фактичка експропријација предметне парцеле за потребе уређења левообалног одбрамбеног насипа реке Јужне Мораве, будући да је парцела остала у браћеном поодручју, без могућности приступа ради обраде, чиме је фактичко стање некадашње парцеле у потпуности измењено, тако што је промењен карактер земиљшта и исто је постало јавна својина, па будући да тужени није спровео поступак експропријације, нити донео решење о изузимању земиљшта и исплати накнаде, то тужилац на основу члана 58. Устава Републике Србије има право на накнаду у висини тржишне вредности предметне парцеле.

Другостепени суд је изразио супротно становиште, да у конкретном случају није извршена тзв. фактичка експропријација тужиоцеве парцеле у јавном интересу без вођења поступка експропријације и исплате накнаде, јер изградњом одбрамбеног насипа (који се налази бочно од спорне парцеле на око 40 м) није заузет део парцеле, а чињеница да је парцела између одбрамбеног бедема и реке не указује на употребу парцеле у јавном интересу и промену њеног првог статуса, као јавне својине. Будући да је карактер земиљшта промењен само у квалитативном смислу и то радњама трећих лица која су вршила експлоатацију шљунка, а не радњама туженог или лица за које је тужени одговоран, да могућност обраде у складу са наменом није искључена, те да чињеница постојања пешачке стазе, асфалтног или пољског пута није пресудна за постојање фактичке експропријације, већ за оцену евентуалног умањења тржишне вредности парцеле, то тужени у чијој државини и својини није предметна парцела, већ у својини тужиоца, није у обавези да му накнади тржишну вредност предметне парцеле. Зато је првостепена пресуда преиначена и тужбени захтев одбијен у целини.

По оцени Врховног касационог суда становиште другостепеног суда је правилно.

Према члану 9. Закона о јавној својини, воде, водотоци и њихови извори, минерални ресурси, ресурси подземних вода, геотермални и други геолошки ресурси и резерве минералних сировина и друга добра која су посебним законом одређена као природна богатства, у својини су Републике Србије. Начин и услови искоришћавања и управљања природним богатством уређују се посебним законом. По члану 10. наведеног закона добра од општег интереса у јавној својини, у смислу овог закона, су ствари које су законом одређене као добра од општег интереса (пољопривредно земиљште, шуме и шумско земиљште, водно земиљште, водни објекти, заштићена природна добра, културна добра и др.), због чега уживају посебну заштиту (став 1.) при чему су добра од општег интереса на којима постоји право јавне својине у својини Републике Србије, ако законом није другачије одређено (став б.).

Законом о водама ("Службени гласник РС", бр. 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018, 95/2018 (други закон) у члану 4. одређен је појам водног добра, које у смислу овог закона, обухвата воде и водно земљиште, док је у члану 5. одређен појам јавног водног добра, тако да су воде природно богатство и у својини су Републике Србије, а воде и водно земљиште у јавној својини су јавно водно добро које је неотуђиво (став 1, 2. и 3.). По члану 11. тог закона, министарство, а на територији аутономне покрајине надлежни орган аутономне покрајине, одређује границе водног земљишта. Водно земљиште из става 1. овог члана уписује се у јавне књиге о евиденцији непокретности и правима на њима. Границе водног земљишта уносе се и у просторне (просторни план јединице локалне самоуправе, просторни план подручја посебне намене и регионални просторни план) и урбанистичке планове (план генералне регулације, генерални урбанистички план и план детаљне регулације). Министар ближе прописује начин одређивања граница водног земљишта.

Супротно наводима ревизије, да је предметна парцела по свом положају, на основу самог закона постала добро у општој употреби као водно земљиште у јавној својини, по наведеним одредбама материјалног права водно земљиште не спада добра у општој употреби, већ у добра од општег интереса у јавној својини, која су законом одређена као добра од општег интереса;, при чему надлежно министарство одређује границе водног земљишта, које се као такво уписује у јавне књиге о евиденцији непокретности и у просторне и урбанистичке планове. Добра од општег интереса на којима постоји право јавне својине су у својини Републике Србије. Како према утврђеном чињеничном стању, парцела тужиоца није заузета изградњом одбрамбеног насипа од стране туженог, нити је у својини и државини туженог, већ представља јединствену физичку целину (кп бр ..., њива пете класе површине 17,66 ари) на којој је у јавној књизи тужилац уписан као власник, нити је изградњом насипа онемогућен да исту обрађује и користи у складу са наменом, то је правилно другостепени суд одбио тужбени захтев за утврђење заузећа и исплату накнаде. Имајући у виду изнето, као неосновани су оцењени наводи ревизије којима се указује на погрешну примену материјалног права.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић